

Sessie 4: Loyaliteitsconflicten

- Herhalen vorige sessie adhv voorbeelden met de duplo's: zijns en verworven loyaliteit

- Herhaling: loyaliteiten vormen de basis van relaties maar kunnen lastige dingen zijn. Vandaag hebben we het over loyaliteitsconflicten: verborgen loyaliteit en gespleten loyaliteit.
Constructie: rode en gele blokje (herhaling) – Hebben jullie dat afgelopen maand ervaren?

Loyaliteitsconflicten ontstaan vaak in netwerken omdat het kind worstelt tussen enerzijds de ouders en anderzijds de grootouders graag zien.

In een ideale situatie slagen zowel grootouders als ouders erin het kind de 'toestemming' te geven beiden graag te zien, zonder het gevoel te krijgen te moeten kiezen.

Hoewel het kind hier centraal staat, hebben de relaties tussen de ouders en grootouders een grote impact. Het kind mandaat geven om iedereen graag te zien, betekent immers ook dat de ouders en grootouders elkaar gunnen liefde te geven en ontvangen aan het kind.

Het is inherent aan het leven dat loyaliteiten soms botsen. Dat is onvermijdelijk maar hoeft niet te evolueren naar een werkelijk conflict.

Moet in balans zijn maar dat is de situatie bij pleeggrootouderschap vaak niet:

Kind heeft nood aan balans: ouders en pleegouders gunnen het kind beiden graag te zien. Vaak is dat elkaar gunnen moeilijk door het spook.

Oefeningen met rekkers (rode en gele):

Inleving vanuit de grootouder:

We geven een uitgebreid voorbeeld van een bezoek dat niet voldoet aan 'onze' verwachtingen.

vb: Kleinkind gaat op dagbezoek bij mama. Meteen bij aankomst krijgt het al cadeautjes en snoep en als middageten zijn er frietjes. Er is kermis in het dorp dus de middag wordt daar besteed. Het kindje mag eendjes vissen, op de paardenmolen, rups, schietkraam... Ze eten oliebolletjes en een suikerspin. Het kind wordt ontzettend verwend en komt met allerlei kermispulletjes thuis.

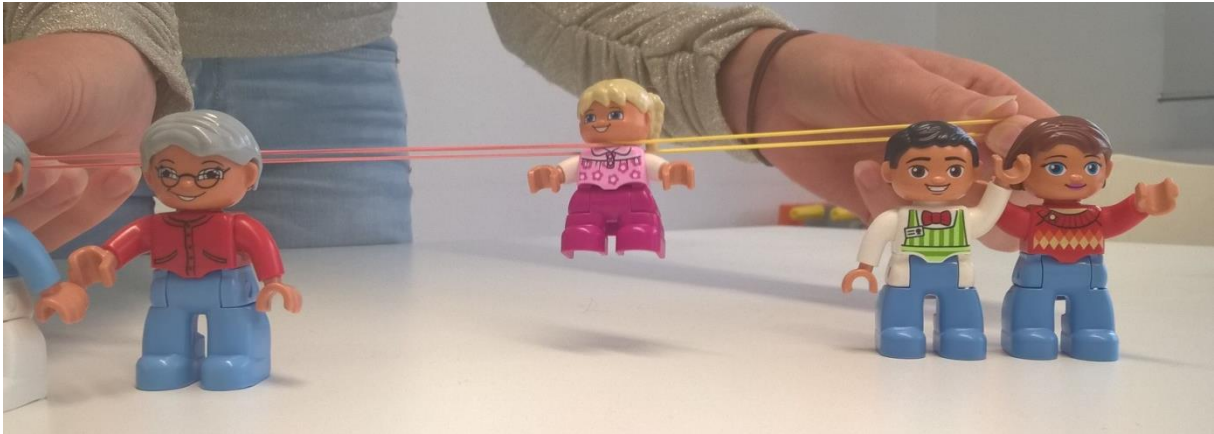
Wanneer mama het kind naar huis brengt, vraagt ze of ze wat geld kan lenen. Ze heeft al haar geld voor die maand tijdens het bezoek uitgegeven en zal nu geen eten meer voor zichzelf kunnen kopen.

Het spook: in het verleden al veel geld geleend en gestolen voor drugs... hoe reageer je?

Aan de deur ontstaat discussie: nee je wil geen geld geven/lenen, je vraagt je ook af waarom het bezoek zo duur moest zijn, kunnen ze niet 'gewoon' thuisblijven of naar de speeltuin gaan?

Hoe graag zie je het kleinkind en wil je het beschermen van de invloed van bv. bezoeken?: trek maar aan de rekker...

Zelf aan gele rekker trekken vanuit inleving in ouder: Hoe graag ziet de ouder het kind en wil het het kind verwennen tijdens bv. bezoeken?: zelf trekken & **laten uitvoeren**

Hoe was dit voor het kind?

Dit is een loyaliteitsconflict. Het kind wordt letterlijk verscheurd.

Bijkomende voorbeelden:

- Na het bezoek zie je heel opstandig gedrag bij je kleinkind. Wat zou er gebeurd zijn? Het kind zegt zelf niets. Wat zou het kind voelen? SPOOK zal je visie mee bepalen.
- Kind komt met blauwe plekken terug na bezoek. Pleegzorger neemt er foto's van. Wat denk je dat dat met het kind doet?

Dit is een moeilijke situatie. Je wordt gekweld door het spook: jullie gemeenschappelijke geschiedenis, daden uit het verleden. Het kind heeft echter niets met het verleden te maken. Hij/zij leeft in het hier en nu, wil nu gewoon fijne momenten beleven, maar voelt wel sterk de invloed van het verleden.

De voorgeschiedenis zorgt ervoor dat het moeilijk wordt om de ander te gunnen graag gezien te worden door het kind.

Daarbij komt nog dat kinderen geweldige voelsprietten hebben. Ze voelen het als je je niet 'echt' gedraagt, als je woorden niet overeenstemmen met je gevoel. Ze voelen de geschiedenis maar kunnen het niet plaatsen.

Voorbeeld: wat zeg je wel en niet tegen een kind? Vraag hulp aan jouw begeleider!

Als begeleiders hebben wij het voordeel de situatie neutraler te kunnen zien. We voelen het spook wel, maar worden er niet door beïnvloed.

Er zijn twee soorten **loyaliteitsconflicten**:

Als de situatie voor het kind tussen de rekkers zo moeilijk wordt, dat het niet langer krampachtig kan vasthouden aan beide zorgfiguren of openlijk loyaal kan zijn aan beiden, heeft het als het ware twee opties. Beide opties zijn problematisch en vormen een 'loyaliteitsconflict'.

- **1. Gespleten loyaliteit**

We zagen hoe de ene zorgfiguur het kind belet loyaal te zijn ten aanzien van de andere. **Dat komt vaak voor bij vechtscheidingen**, maar ook bij netwerkplaatsingen. Bij pleeg grootouderschap is er vaak een moeilijke verhouding tussen de grootouder en het eigen kind. Ook hier kan een gespleten loyaliteit voorkomen wanneer het kind, vaak onbewust, wordt belemmerd in zijn loyaliteit. Het gebeurt dat het kind vanuit de ouders geen toestemming krijgt om bij de grootouder te zijn, of omgekeerd.

Hierbij is het vreselijk als het **kind het gevoel krijgt te moeten kiezen tussen de zorgfiguren**. Het kind is loyaal aan beiden en kan onmogelijk kiezen.

Het zal proberen krampachtig vast te houden aan beide partijen, wat een grote mate van spanning veroorzaakt.

We zien hoe kinderen dan vaak **symptomen gaan vertonen, zoals buikpijn, druk gedrag, bedplassen, automutatie...**

Voorbeeld:

Na een bezoek bij de ouders wil een kind eigenlijk gewoon vertellen hoe het was. Maar dat is moeilijk want die weet wat de pleegzorgers zullen voelen bij de boodschappen die hij brengt. Wil plezieren, niet kwetsen... het kind zegt niets: heeft buikpijn.

We zien soms kinderen totaal tegenovergestelde verhalen vertellen om tegemoet te komen aan de verwachtingen van oma, opa, ouders... Ze willen niemand kwetsen en vertellen dan maar wat ze geloven dat je wil horen.

• 2. Verborgen loyaliteit

We keren terug naar het verhaal van de rekkers. De verschillende partijen slagen er niet in om elkaar de loyaliteit van het kind te gunnen en ontzeggen het kind daarmee het recht loyaal te zijn aan de ander. De loyaliteit ten aanzien van de ander wordt ontkend of gerelativeerd.

De spanning wordt groter waardoor het kind "gedwongen wordt" een onmogelijke keuze te maken.

Wanneer een kind voor één partij kiest, zien we dat de loyaliteit ten aanzien van de ander 'ondergronds' gaat gezien die niet openlijk mag geuit worden. Het wordt 'verborgene loyaliteit'.

Voorbeeld: Het kind gaat, ondanks de eigen interesses, dezelfde studie van de ouders volgen; een tattoo zetten, manier van praten imiteren, zelfde kapsel of kledingstijl aannemen....

Bevragen: herkennen deelnemers iets?

Het spook speelt daarbij een belangrijke rol en het verleden is onveranderbaar.

Het is belangrijk het effect op het kind van die geschiedenis te zien. Hij/zij staat los van dat verleden en is er slechts het slachtoffer van. Het snapt niet waarom iedereen het zo moeilijk heeft. Kinderen voelen alles en zijn heel alert.

Verborgene loyaliteit zou minder schadelijk zijn dan gespleten loyaliteit, maar kan overgaan in gespleten loyaliteit. De rode draad in deze sessie is dat we loyaliteitsconflicten kunnen vermijden door respect te hebben voor de loyaliteit van het kind naar de verschillende partijen.

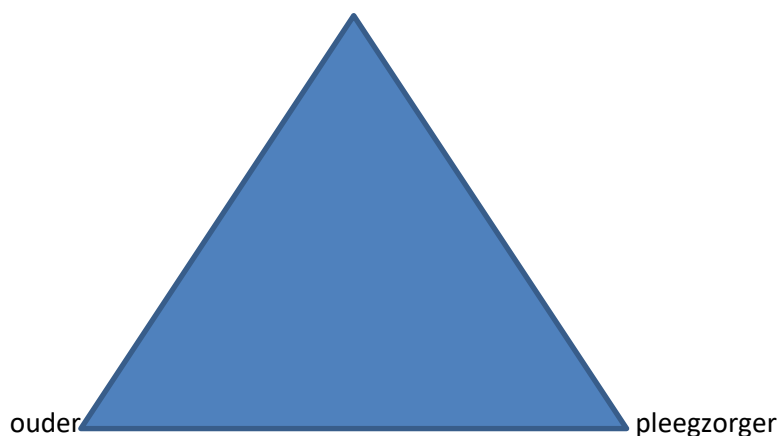
We weten dat dat vaak moeilijk is, pijn doet en angstig maakt. We willen het kind beschermen tegen teleurstellingen of (opnieuw) gekwetst worden.

Zich bewust zijn van de loyaliteiten, de eigen positie en de mogelijke 'gevaren' zorgen ervoor dat we, samen met de begeleiding, op zoek kunnen gaan naar hoe we op een gezonde manier met loyaliteit kunnen omgaan. Door jullie info te geven over loyaliteiten en hechting, ontwikkelen we inzicht en hopelijk mildheid tegenover het kind, de ouder en jezelf. We hopen begrip in ieders standpunt te creëren, wat niet hetzelfde is als gedrag goedkeuren.

Loslaten is de boodschap.

Begeleiding = gedeelde zorg

Kind

Bijkomende info: Waarom kan een kind niet 'kiezen'.

In de vorige sessie legden we uit dat de zijnsloyaliteit of bloedband ontstaat door verwekt te worden door je ouders. Je bestaat omwille van hen. Hen ontkennen betekent een deel van jezelf ontkennen.

Binnen de contextuele stroming die als basis van deze vorming dient, gelooft men dat het ontvangen van het leven een onevenwicht of 'schuld' teweegbrengt in de balans van geven en nemen. Het kind wil dat goedmaken en wil daarvoor kunnen geven aan de ouders, die moeten kunnen ontvangen. (Nagy)

We vragen van pleegzorgers om het kind daarin te ondersteunen, het te helpen 'kind van zijn ouders' te zijn. Dat is niet gemakkelijk, zeker niet als het spookt.

Verkennde vragen:

- Mag het kleinkind zeggen of het bezoek bij de ouders leuk was?
- Mag het kind verdriet, boosheid, blijdschap en angst tonen na een bezoek, zonder dat jullie daarop ingaan? -> **zelf rol van het kind spelen:** hoe reageren jullie?
- Kunnen de kinderen praten over de zorgen die ze hebben over de ouders / brussen? Hoe reageren jullie daarop?
- Hoe staan jullie als PGO tegenover de ouder. Hoe sterk heeft de voorgeschiedenis een invloed op het hier en nu? Kennen jullie jullie spook?

Manier waarop grootouder over ouder spreekt, of net niet, heeft invloed op de gevoelens van het kind waardoor het moeite kan hebben om loyaal te zijn aan de ouders.

Positie van het kind inbrengen!

Hoe ruimte geven aan die loyaliteit: rol van de begeleider

Afspreken op neutraal terrein of de partner die het minder moeilijk heeft met de ouders de deur laten openen.

Vraag de neutrale begeleider om raad. Maak van ons gebruik! Durf het zeggen. Niets doen is niet goed in functie van het kind. Wij zullen steeds het perspectief van het kind benadrukken.

Voorbeeld:

Hart tekenen op bord: papa, mama met barsten, oma en opa er ook bij.

Kind vroeg: waarom is mama jaren uit beeld geweest? Mama vertelde aan de begeleiding dat ze haar kind wou beschermen, want zij was als kind misbruikt door haar moeder. Ze wou haar kind dat besparen. Door te praten met mama kregen we meer inzicht in mama. Dat werd meegedeeld aan de grootouders, waardoor ook zij meer inzicht kregen. Mama had immers geleerd als kind dat moeders misbruiken. Grootouders beseften daarop dat mama het gewoon niet kon. De spanning en schuld vielen daardoor weg.

Een ander probleem was dat papa over de voorgeschiedenis bleef praten. Zo bleven de breuken opgerakeld worden. Het was onze taak om te zoeken hoe we de geschiedenis rust konden geven. Hoe konden we naar het hier en nu gaan kijken? Bijv. door het uit te praten, elk op zijn eigen manier het te laten verwerken .

Het is belangrijk om te leren kijken naar het 'nu'. Het kind wil iedereen in 1 hart. Het zijn vaak de volwassenen die daar een probleem van maken. Zoek naar initiatieven zodat iedereen kan tonen wat nu wél kan.

Hoe kunnen we het spook parkeren?

We spreken heel erg vanuit jullie rol als grootouder maar ook ouders geven het kleinkind idealiter de ruimte loyaal te zijn aan jullie, als pleeg grootouders. We benoemen dat als de ouders die het kind het mandaat geven om bij jullie 'thuis' en gelukkig te zijn.

Hoe moeilijk is het voor een kind om van de ouders te horen dat oma, die ook in zijn hart zit, een heks is?

Veel ouders hebben het erg moeilijk de idee los te laten dat alleen zij 'recht hebben op hun kind', het bij zich te hebben en graag te zien. Geen enkele ouder zet een kind op de wereld met de intentie om het uit handen te geven.

Voorbeeld:

Duplo: tussen mama en oma staan 2 houten mannetjes, kind staat ernaast, spook hangt errond

Soms helpt het niet om met de volwassenen te werken. Ze stoppen niet. Dan werk je best met het kind en/of de situatie.

Hoe kan je het kind weerbaarder maken?

Hoe ouders en grootouders weerbaarder maken?

- Is therapie nodig?
- Kan begeleider inspringen bij overdrachtsmomenten?
- Is de neutrale bezoekersruimte een mogelijkheid?
- Helpt het als iedereen de ruimte krijgt om te ventileren?
- Doet de partner beter de deur open?

Begeleiders: erkennen dat niet gemakkelijk is! De grootouder wil het kleinkind beschermen. Veiligheid primeert maar kinderen moeten ruimte krijgen om ouders te zien en eigen ervaringen op te doen. Voor de identiteitsontwikkeling is het belangrijk dat het kind zelf zijn ouders leert kennen met hun gebreken en kwaliteiten en daarmee leert omgaan. Een kind wil weten waar vandaan komt, wie hem of haar het leven gaf. **Een kind heeft recht op het eigen verhaal.**
Overbescherming verstikt.

schudden met glas.. puberteit benadrukken!

Wat als kinderen negatief over de ouders spreken?

Het kind spreekt steeds vanuit eigen beleving.

De liefde voor het kind doet pleeg grootouders steeds het ergste vermoeden, maar het is dan beter

dat wij onderzoeken hoe de vork aan de steel zit. Klopt wat het kind zegt of wil hij plezieren?
Als grootouder/pleegzorgers ga je er beter niet zelf op in.

Slotvraag: wat neem je mee van wat je vandaag gehoord hebt?